

Členění systémů finančního účetnictví a oceňování majetku podniku.

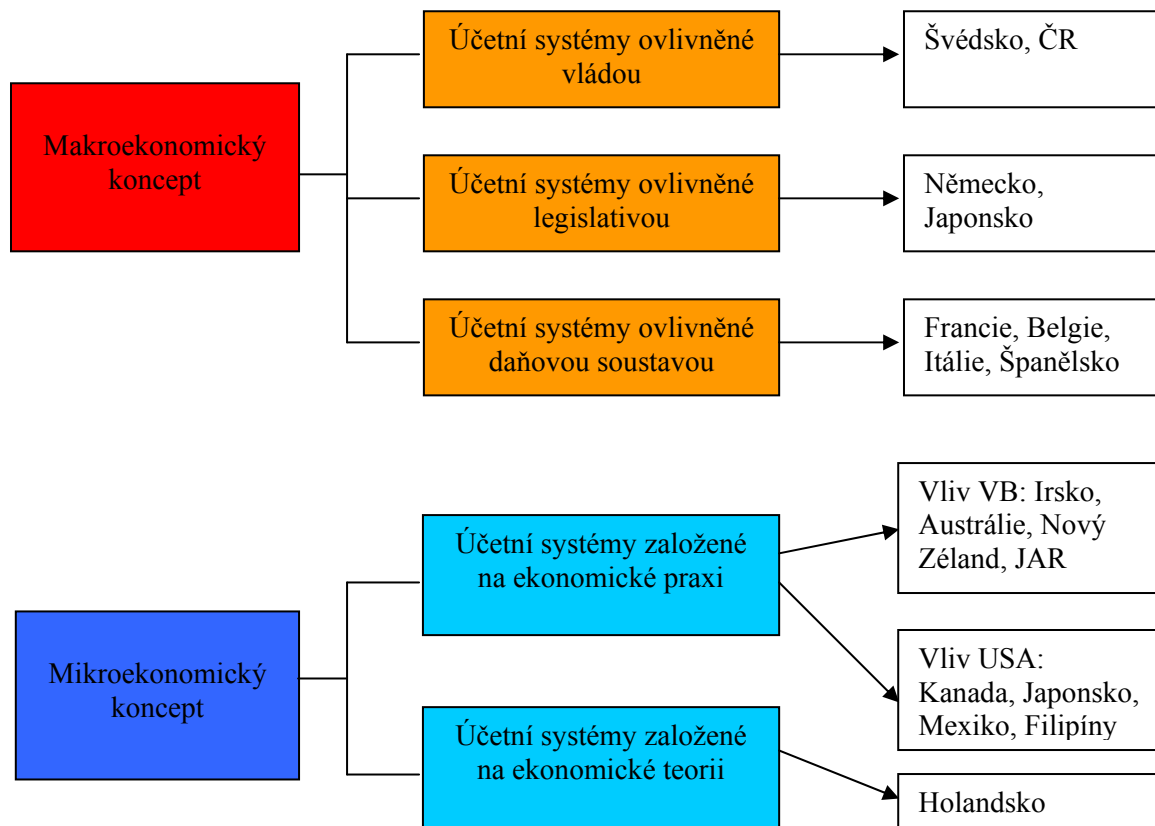
Účetní výkazy – primární informační zdroj pro finanční řízení podniku:

- uživatelé požadují hodnověrné informace,
- uživatelé přijímají rozhodnutí s dlouhodobými důsledky,
- mezinárodní finanční toky a globalizace trhu vede k nutnosti přibližování (harmonizace) obecných účetních zásad a postupů (účetní standardy).

Odlišnosti účetních systémů jsou dány:

- vymezením okruhu uživatelů účetních výkazů,
- mírou regulace účetnictví,
- řešením vztahu mezi účetnictvím a daněmi (v SRN jsou účetní výkazy totožné s daňovými; v USA, VB i ČR se účetní výkazy liší od daňových, které jsou předkládané finančnímu úřadu),
- vykazováním daně ze zisku,
- stupněm uplatňování opatrnosti při vykazování hospodářského výsledku,
- volbou oceňovacích veličin,
- stupněm zohlednění inflace.

Členění účetních systémů:

Geografické členění účetních systémů:

- Britské společenství národů,
- Latinská Amerika a Jižní Evropa,
- Severní Evropa a Střední Evropa,
- Sféry vlivu amerického účetnictví,
- Samostatná skupina.

Regulace účetnictví:

- regulace vnější prostřednictvím státu nebo profesních svazů,
- regulace vnitřní, podnikem (samoregulace).

Účetní systém v ČR:

- platný od 1.1.1993 (konstruován tak, aby vyhovoval požadavkům tržního prostředí a podával informace vedoucí k posouzení finanční situace podniku a efektivnosti jeho činnosti),
- orientován přednostně na uspokojení požadavků vyplývajících z potřeb finančního řízení podniku,
- je regulován státem (Ministerstvo financí) prostřednictvím legislativy (Zákon o účetnictví; Účtová osnova a postupy účtování pro podnikatele),
- respektuje specifiku společností (banky, pojišťovny, rozpočtové a příspěvkové organizace, obecně prospěšné společnosti).

Požadavky na účetní výkazy:

- pro potřebu finančního řízení vlastní firmy (tomu se podřizuje jak členění aktiv a pasiv v rozvaze, tak i obsah nákladů, výnosů a koncepce hospodářského výsledku ve výsledovce),
- pro potřebu externích uživatelů (informace o finančním postavení podniku, o efektivnosti jeho činnosti, o změnách ve finanční situaci, o úrovni hospodaření podnikového managementu, o struktuře zisku nebo ztráty).

Kvalitativní charakteristiky účetních informací:

- relevantnost informací (schopnost informací umožnit uživateli rozlišení zobrazovaných skutečností tak, aby byl schopen potvrdit nebo opravit svá očekávání),
- hodnota informace (umožňuje dostatečné poznání daných skutečností i dostatečnou pravděpodobnost předvídat budoucí tendence),
- včasnost informace (rozumí se taková pohotovost informace, která je schopna ovlivnit rozhodování uživatele),
- spolehlivost (důvěryhodnost) informací (představuje základní smysl a význam zobrazovaných skutečností, který eliminuje omyly, chyby a nepřesnosti, které by mohly informace deformovat),

- věrnost zobrazení (zahrnuje jak věcnou, tak kvantitativní identifikaci jednotlivých kategorií účetních výkazů),
- ověřitelnost informací (prostřednictvím vnitřního i vnějšího kontrolního systému),
- porovnatelnost (založená na souměřitelnosti a možnosti odhalovat různé typy rozdílů),
- objektivnost (znamená splnění kritéria pravdivého a věrného informování konkrétních zainteresovaných subjektů),
- významnost (podstatnost) informací.

Obecné zásady finančního účetnictví:

- předpoklad pokračující činnosti podniku v dohledné budoucnosti,
- nákladový princip (předurčuje zásady oceňování majetku a dluhů v rozvaze a odvozeně i výnosů a nákladů ve výsledovce),
- předpoklad periodizace vykazování změn majetku,
- výnosový princip (odvozují se z něj pravidla vykazování výnosů ve výsledovce),
- princip věcné a časové souvislosti (je východiskem pravidel přiřazování nákladů výsledovky příslušejícímu období),
- princip opatrnosti (při oceňování majetku a závazků doporučuje brát zřetel na případná rizika a nejistoty).

Účetní výkazy – hlavním cílem je podávat věrný obraz o podniku:

- Rozvaha (informace o finančním postavení podniku k určitému datu),
- Výkaz zisků a ztrát (informace o efektivnosti činnosti podniku v intervalu vykazovaného období),
- Výkaz CF (informace o změnách ve finanční situaci podniku).

Účetní závěrku v soustavě podvojného účetnictví v ČR tvoří:

- rozvaha (bilance),
- výkaz zisků a ztrát (výsledovka),
- příloha.

Příloha:

- obecné údaje,
- informace o účetních metodách a obecných účetních zásadách a způsobech oceňování,
- doplňující informace k rozvaze a k výkazu zisků a ztrát,
- přehled o peněžních tocích (cash flow).

Rozvaha

Aktivum – majetek podniku. Vyjadřuje, co podnik vlastní.

Pasivum – zdroj majetku podniku. Vyjadřuje, odkud majetek podniku pochází, nebo-li komu co patří.

ROZVAHA

A

P

<p>Stálá aktiva</p> <ul style="list-style-type: none"> - dlouhodobý nehmotný majetek - dlouhodobý hmotný majetek - dlouhodobý finanční majetek <p>Oběžná aktiva</p> <ul style="list-style-type: none"> - zásoby<ul style="list-style-type: none"> i) materiál ii) nedokončená výroba a polotovary iii) výrobky iv) zvířata v) zboží vi) poskytnuté zálohy na zásoby - dlouhodobé pohledávky - krátkodobé pohledávky - finanční majetek<ul style="list-style-type: none"> i) peníze ii) účty v bankách iii) krátkodobý finanční majetek iv) nedokončený krátkodobý finanční majetek <p>Ostatní aktiva</p> <ul style="list-style-type: none"> - přechodná aktiva – přechodné účty aktiv - dohadné účty aktivní	<p>Vlastní kapitál</p> <ul style="list-style-type: none"> - základní kapitál - kapitálové fondy<ul style="list-style-type: none"> i) emisní ážio ii) ostatní kap. fondy - fondy ze zisku<ul style="list-style-type: none"> i) zákonný rezervní fond ii) statutární a ostatní fondy - hospodářský výsledek<ul style="list-style-type: none"> i) výsledek hospodaření minulých let ii) výsledek hospodaření běžného účetního období <p>Cizí zdroje</p> <ul style="list-style-type: none"> - rezervy - dlouhodobé závazky - krátkodobé závazky - bankovní úvěry a výpomoci <p>Ostatní pasiva</p> <ul style="list-style-type: none"> - přechodná pasiva - přechodné účty pasiv - dohadné položky pasivní
--	---

Platí bilanční rovnice:

$$\Sigma A = \Sigma P$$

Výkaz zisků a ztrát

- **prodejní činnost:** tržby za prodané zboží $\Rightarrow$ obchodní marže
- **výrobní činnost:** tržby za prodej výrobků - náklady na výrobu $\Rightarrow$ přidaná hodnota

přidaná hodnota - osobní náklady
- odpisy
- ostatní výrobní náklady (i čas. rozlišení)

= provozní hospodářský výsledek = EBIT (Earnings Before Interests and Taxes)
- **finanční činnost:** výnosy z finančních operací - náklady z finančních operací = hospodářský výsledek z finančních operací
- **mimořádná činnost:** mimořádné výnosy - mimořádné náklady - daň z mimořádné činnosti = mimořádný hospodářský výsledek

---

Σ : Hospodářský výsledek za účetní období

Oceňování majetku podniku

Východiska :

- Zvolený způsob oceňování ovlivňuje velikost individuálních aktiv a dluhů podniku a tím i celkovou sumu aktiv a celkovou sumu dluhů. V návaznosti na výši těchto veličin je ovlivněna i velikost vlastního kapitálu a odvozeně pak výše nákladů a výnosů (hospodářského výsledku).
- Zvolený způsob oceňování má tedy zcela zásadní vliv na kvalitu a úroveň celkové finanční analýzy činnosti podniku. Jinak řečeno, bez důkladného zvládnutí problematiky oceňování v účetnictví nelze opravu dobrou finanční analýzu podniku provádět, vyvozovat z ní správné závěry o skutečné výkonnosti podniku a o tom, zda za dané účetní období došlo k růstu či poklesu hodnoty podniku z hlediska vlastníků.
- Oceňování představuje složitý problém, zejména v podmínkách vyspělého tržního hospodářství, kde na jeho řešení působí rozhodujícím způsobem tyto dva faktory :
  - a) běžná změna tržní ceny majetku v důsledku vývoje nabídky a poptávky na příslušných trzích (v některých případech např. u obchodovatelných CP velmi často, třeba i denně) a jejich obtížná prokazatelnost,
  - b) změna kupní síly peněžní jednotky.

1. Platná právní úprava - účetní jednotky oceňují majetek a závazky :

- a) k okamžiku uskutečnění účetního případu podle následujících pravidel:
  - hmotný majetek kromě zásob, s výjimkou hmotného majetku vytvořeného vlastní činností *pořizovacími cenami*,
  - hmotný majetek kromě zásob vytvořený vlastní činností *vlastními náklady*,
  - zásoby, s výjimkou zásob vytvořených vlastní činností *pořizovacími cenami*,
  - zásoby vytvořené vlastní činností *vlastními náklady*,
  - peněžní prostředky a ceniny jejich *jmenovitými hodnotami*,
  - podíly, cenné papíry a deriváty *pořizovacími cenami*,
  - pohledávky při vzniku jmenovitou hodnotou; při nabytí za úplatu nebo vkladem pořizovací cenou; závazky při vzniku jmenovitou hodnotou, při převzetí pořizovací cenou,
  - nehmotný majetek kromě pohledávek vytvořený vlastní činností *vlastními náklady*,
  - majetek v případech bezúplatného nabytí, anebo majetek v případech, kdy vlastní náklady na jeho vytvoření vlastní činností nelze zjistit nebo jsou tyto náklady vyšší než reprodukční pořizovací cena tohoto majetku, *reprodukční pořizovací cenou*.

- b) ke konci rozvahového dne nebo k jinému okamžiku, k němuž se účetní závěrka sestavuje následujícími způsoby:
- cenné papíry, s výjimkou cenných papírů držených do splatnosti, cenných papírů představujících účast s rozhodujícím nebo podstatným vlivem a cenných papírů emitovaných účetní jednotkou

2. Majetek a závazky vyjádřený v cizí měně, se přepočítávají na českou měnu kursem stanoveným v kursovním lístku Centrální banky, a to v účetnictví ke dni uskutečnění účetního případu a v účetní závěrce ke dni jejího sestavení:

- u pohledávek : “kurs devizy - nákup”
- u závazků, nákupu cenných papírů, majetkových účastí a u HIM a NIM : “kurs devizy - prodej”
- peněžní prostředky na bankovních účtech, pohledávky z úvěrů a závazky z vkladů u bank, případně poboček zahraničních bank : “kurs devizy - střed”
- peněžní prostředky v hotovosti, ceniny : “kurs valuty - střed”

3. Závazné způsoby oceňování v účetních jednotkách:

- HIM kromě majetku vytvořeného vlastní činností se oceňuje v PC nebo reprodukčními pořizovacími cenami,
- HIM vytvořený vlastní činností se oceňuje vlastními náklady,
- nakoupené zásoby - oceňování PC,
- zásoby z vlastní činnosti - vlastní náklady,
- peněžní prostředky + ceniny v nominální hodnotě,
- cenné papíry a majetkové účasti se oceňují cenami pořízení,
- pohledávky a závazky se oceňují jejich nominálními hodnotami,
- NIM nakoupený – PC,
- NIM vytvořený vlastní činností - vlastní náklady nebo reprodukční pořizovací cena.

U stejného druhu zásob a cenných papírů se za způsob ocenění považuje i ocenění cenou zjištěnou váženým aritmetickým průměrem nebo způsobem, kdy první cena pro ocenění přírůstku majetkového účtu se použije i jako první cena pro ocenění úbytku majetkového účtu (FIFO).

- **Pořizovací cenou** se rozumí cena, za kterou byl majetek pořízen a náklady s jeho pořízením související.
- **Reprodukční cena** = cena za kterou byl majetek pořízen v době, kdy se o něm účtuje.
- **Cena pořízení** = cena bez nákladů s jeho pořízením souvisejících..
- **Vlastní náklady** - u zásob vytvořených vlastní činností = přímé náklady vynaložené na výrobu nebo jinou činnost, popřípadě i část nepřímých nákladů, která se vztahuje k výrobě nebo k jiné činnosti.

- **Vlastní náklady u HIM A NIM** - opět přímé náklady i nepřímé náklady vztahující se k výrobě nebo jiné činnosti.

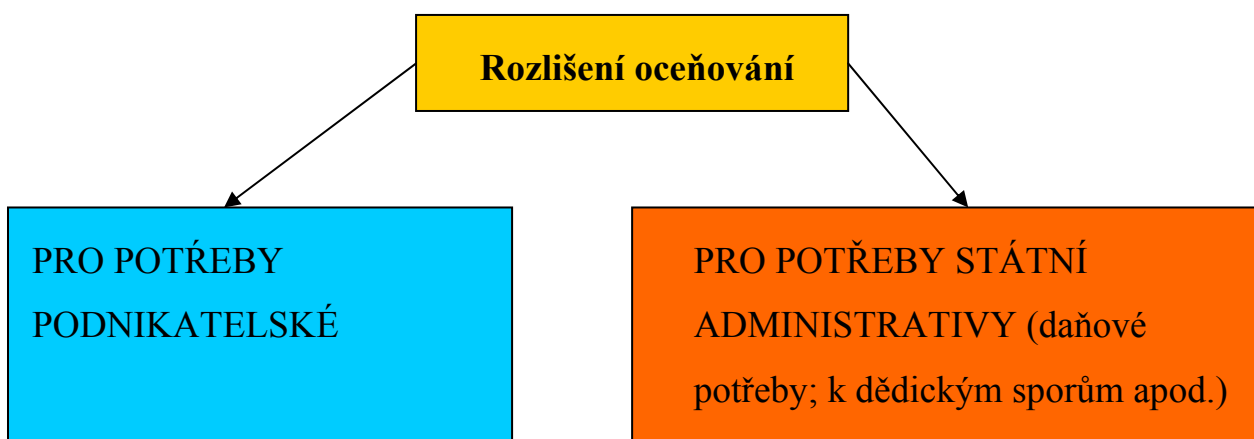
!!! Zjistí-li se při inventarizaci zásob, že jejich prodejní cena snížená o náklady spojené s prodejem je nižší než cena použitá pro jejich ocenění v účetnictví - zásoby se ocení v závěrce touto nižší cenou tj. běžnými (čistými) realizačními cenami !!!

!!! Zjistí-li se u závazků, že částka závazků je vyšší než jejich výše v účetnictví, uvedou se závazky v účetní závěrce ve zvýšeném ocenění. !!!

Tržní oceňování podniku

Důvody existence (teoretická východiska):

- v souvislosti s *tržním hospodářstvím* je potřebné stanovení tržní hodnoty podniku zejména ve *finančním hospodaření podniku v souvislosti s koupí (prodejem) podniku, při spojování podniků, poskytování úvěrů, rozhodování o sanacích a zániku podniku,*
- *tržní hodnotou rozumíme odhad peněžní částky, kterou můžeme získat, prodáme-li na trhu nějaký majetek:*
  1. *na základě dobrovolného a legálního jednání,*
  2. *obě strany musí mít zájem,*
  3. *obě strany musí mít k dispozici všechny důležité informace,*
  4. *musí existovat přiměřená konkurence.*
- podnik sám o sobě nemá žádnou objektivně danou hodnotu $\Rightarrow$ nemůže tedy existovat ani *jediné správné ocenění, použitelné pro všechny účely,*
- výše tržní hodnoty je založeno na určitém odhadu názorů příslušného trhu (jak trh hodnotí současný stav a výhledy podniku),
- individuální pohled konkrétního podnikatele (odraz individuálního názoru, vizi o budoucnosti).

Oceňování samotné může probíhat na základě dvou hledisek :

- oceňování z pohledu podniku samotného “going concern” - jde o ocenění podniku na základě znalostí, které máme k určitému datu, může zahrnovat i pohled do budoucnosti, ale na základě současného stavu,
- oceňování z pohledu záměrů, které by měly být uskutečněny v budoucnosti (lze do ocenění zahrnout i zásadní změny, o kterých uvažuje případný vlastník).

Konkrétní podněty :

- ocenění v souvislosti s koupí a prodejem,
- ocenění za účelem získání dalšího vlastního nebo cizího kapitálu,
- ocenění při uvádění podniku a burzu,
- ocenění majetkových účastí (spory),
- ocenění pro účely zdanění,
- ocenění v rámci poskytování úvěrů.

Metody oceňování:

1. metody založené na dosud vynaložených nákladech (substanční hodnota)
2. metody založené na oceňování výnosů podniku (diskontované CF)
3. určování tržní hodnoty na základě srovnání

ad 1) *Výpočet substanční hodnoty*

Každá složka aktiv je *individuálně určitým způsobem oceněna*. Součtem těchto hodnot pak získáme souhrnné ocenění aktiv podniku. Odpočteme-li všechny dluhy a závazky, dostáváme hodnotu vlastního kapitálu.

Použití ocenění majetku v účetnictví nelze, protože je zpravidla jiné než odpovídá tzv. reálné hodnotě majetku (tedy hodnotě majetku v okamžiku prodeje). Reálným oceněním rozumíme takové ocenění, které by odpovídalo aktuálním cenám, za něž by bylo možné tento majetek znovu pořídit. Odtud pojem substance (podstata). Zejména v případě akvizic má hodnota substance jasný ekonomický význam. Řeší otázku, zda je výhodnější koupit již existující podnik nebo budovat nový.

POZOR !!! Od reálného ocenění nutno odlišovat likvidační hodnotu. Jde o čistý prodejní výnos, který můžeme očekávat, prodáme-li jednotlivá aktiva podniku.

Při oceňování podniku dochází ke zvýšení účetně vykazovaných hodnot řady aktiv. Zdrojem tohoto zvýšení jsou tiché rezervy. Tyto vznikají v důsledku :

- *růstu nákladů na znovupořízení v důsledku inflace,*
- *odpisů, které byly větší, než by odpovídalo skutečné ztrátě hodnoty,*
- *tvorba nákladů (REZERVY, OPRAVNÉ POLOŽKY) neodpovídající (převyšující) riziku, na které byly vytvořeny,*
- *apod.*

Rovnice pro výpočet substanční hodnoty

	souhrn majetkových hodnot potřebných k dalšímu podnikání v aktuálních cenách
+	výnos z prodeje majetku, který k dalšímu podnikání není třeba
<hr/>	
=	Substanční hodnota brutto
-	Hodnota všech závazků a dluhů
<hr/>	
=	Substanční hodnota netto

Ve skutečnosti ukazuje Sn pouze to, *kolik kapitálu je v podniku investováno. Je ji přisuzována pomocná funkce.* Především může tvořit horní cenovou hranici v případě pokračování podniku. *Bude-li kupní cena podniku větší než jeho substanční hodnota,* představuje tento rozdíl goodwill:

- zkušený management
- školený personál
- dlouholetá obchodní spojení
- efektivní organizační struktura
- atraktivní výrobní prognóza
- efektivní odbytové kanály
- zvláště příhodné umístění ap.

ad 2) Technicky je výnosové oceňování založeno na investičním počtu.

Zejména je nutno ozřejmit tyto otázky :

- jak chápat a vypočítávat výnosy podniku
- jak určit hodnotu budoucích výnosů
- jak stanovit diskontní úrokovou sazbu
- jak promítnout do ocenění riziko

Schéma tvorby volného peněžního toku (free cash flow)

	Zisk před úroky a daněmi (EBIT)
-	Daně propočtené z EBIT
+	Odpisy
-	Výdaje na pořízení HIM a NIM
-	Zvýšení pracovního kapitálu (+ snížení pracovního kapitálu)
<hr/>	
=	Peněžní toky k rozdělení

ad 3) srovnávat lze podniky ve stejném odvětví s řádově podobnou velikostí, zaměřením odbytovými cestami ap.